

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

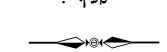
רבי אליעזר אומר פותחין לאדם כבוד אצלו ואמו. (א) שאומר לו אילו היית יודע שאומרים על אצין אזי לו לאכז שגדל בן רשע כזה שהוא פרוץ בנדרים שכן רשעים דרכן לנודר כדלמרינן לעיל בפירקין קמא (דף טו.) ואם אמר לאו דאילו הייתי יודע לא הייתי נודר מתירין לו: **וחכמים אוסרין.** שאפילו אין דעתו להתחרט ונתנים לו דעת (ס) להתחרט: **רבי זדוק אומר עד שפותחין לו כבוד אצלו ואמו כו'. כלומר אם כן יכולים לפתוח לו כבוד אצלו ואמו פותחין לו נמי כבוד המקום שיכולים לומר לו נמי שנגד הקב"ה עושה שנודר ורשע הוא לשמים: אלא אם אהה אומר כן. שפותחין לו כן: אין נדרים. בגמרא מפרש לה: **דדבר שצונו לצין אצלו ואמו.** במה שהדיר וזה נכריים לו להנאמו שפותחין לו בכבוד: **פוחין כנולד.** בדבר שלא היה צעולם בשעת נדרו (י) ועדיין עמדין לצוא לעולם לאחר שנדר. ומפרש כו"כ: **ועשה סופר.** אית דלמרי תלמיד שהוא רץ לו ואית דלמרי כלל שרץ לו נמי: **או שהיה משיא.** המודר את בנו ואמר אילו הייתי יודע כו' בקרוב זמן לא הייתי נודר: **ועשה.** אותו**

זית: זית הכנסה. האי גולד ממש הוא: **ר"א מסיר וחכמים אוסרין.** לקסברי אין פותחין כנולד. ובמס' נזיר ב'פ' ג"ש (דף כג:) מפרש דזכינהו חכמים לר' אליעזר והודה להם: **גב' מאי אין נדרים.** דקאמר (י) לן רבי זדוק לר' אליעזר אין נדרים: **ניסרין יפה.** דכפרשינן לעיל אפילו שאין דעתו להתחרט מתוך שמאיימין עליו כל כך משום כבוד אצלו ואמו אומר שמתחרט אצל אין מתחרט לגמרי: אין מודים כבוד רבו שאינו מעמיד דתינן [אבות פ"ד מ"ג] ומורא רבך כמורא שמים הלכך אין פותחין בו: **גב' מאי אין נדרים אמר אציו אם כן אין נדרים ניסרין יפה.** שאפילו אם מתחילה לא היה נמנע מפני כבוד המקום לא יעזי פניו כן לפני חכם וישקר ויאמר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר נמלא שאין נדרים מותרין יפה ומשום הכי מודה רבי אליעזר לרבנן שאין פותחין לו כבוד המקום. ומייהו כבוד אצלו ואמו פליגי דרבנן אכרי דקבירא להו לא שנה כבוד המקום ולא שנה כבוד אצלו ואמו אין אדם מעזי הלכך אין פותחין ורבי אליעזר סבר כבוד המקום הוא דאין אדם מעזי אצל כבוד אצלו ואמו מעזי הלכך פותחין: **ורבא**

פניו לומר שאפ"י היה יודע שהוא מיקל כבוד המקום היה נודר ואפ"י לא היה נמנע לכך מתחלה ישקר לומר כן אצל כבוד מזהו אמת פותחין וכדתנן לקמן (דף סה:) פותחין לו מן הכבוד בתורה אילו היית יודע שאתה עובר על לא תשנה את אחיך בלצדק כלום היית נודר משום דמנאה אחת כי הני דמני תנא לא חמירא להו לאינשי כולי האי ואי אפילו אדעתא דהכי היה נודר לא ישקר לומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר והיינו נמי דתנן [לקמן ס.] פותחין בשבתות: **ירושלמי (י) הכל מודים כבוד רבו שאינו מעמיד דתינן [אבות פ"ד מ"ג] ומורא רבך כמורא שמים הלכך אין פותחין בו: גב' מאי אין נדרים אמר אציו אם כן אין נדרים ניסרין יפה.** שאפילו אם מתחילה לא היה נמנע מפני כבוד המקום לא יעזי פניו כן לפני חכם וישקר ויאמר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר נמלא שאין נדרים מותרין יפה ומשום הכי מודה רבי אליעזר לרבנן שאין פותחין לו כבוד המקום. ומייהו כבוד אצלו ואמו פליגי דרבנן אכרי דקבירא להו לא שנה כבוד המקום ולא שנה כבוד אצלו ואמו אין אדם מעזי הלכך אין פותחין: **ורבא**

יודע שקוראין אותך רע לפני המקום כלום היית נודר: אמרו לו אין נדרים. ובגמרא מפרש ליה: קונם שאינו נהנה לפלוגי ונעשה סופר. וארין לו לפי שהוא כותב ספרות העיר או שמשאיו וכו' וארין לכתב לכתבו לחופות וכו'. ואין חכמים בורים. בגמרא מפרש במאי פליגי: ועוד אמר ר' אליעזר קולא אחרת: **מאי אין נדרים.** אמר אביי אין נדרים נתרם יפה. כלומר שכל מיקיים הנדר וממתה נזשת אומר שלדעתו כן לא נדר:

א א מיי פ"ו מהלכות שבוטות הל' י ופ"ד מהל' נדרים הל' ה סמג לאוין רמב"ט טו"ע י"ד סימן רמב"ט סוף י"א: ב ב מיי פ"ו מהלכות שבוטות הל' ה טו"ע י"ד שם סוף י': ג ג מיי (שם) טו"ע י"ד שם סוף י"א: ד ד ה מיי שם הל' י' [ופ"ח מהל' נדרים הל' ה] טו"ע שם סוף י': ה ה ו מיי (שם) טו"ע שם סוף י':

מוסף רש"י

אם כן אין נדרים. כנן קאמרי לרבי אליעזר, אם כן שפותחין כבוד אצלו ואמו (ראמ"ה בשם) פותחין בגולד וחכמים אוסרין. דקסברי דבר שצ"ל לעולם בשעת הנדר יכול לומר לדעתו כן לא היינו נודר, דהוא ליה למיסק אדעתיה, דבר שלא צ"ל לעולם בשעת הנדר אין יכול לומר לדעתו כן דהוי עמדין לא היינו נודר (שם).

תוספות

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אצלו. כלומר אילו היית יודע שאומרים עליך לאצין ולקנא ראייתם בנכס קל בנדרים ויתביישו וי"מ שיאמרו העולם אזי לא צ"ל ולמא שהגדילו בן שקל בנדרים כו': וחכמים אוסרין. דחיישינן שמא יתבייש ויאמר מדעתו כן לא נודרתי וישקר: אמר ר"א בר צדוק. ראייה לדברי חכמים: עד שפותחין בכבוד אצלו ויתחייבו בכבוד המקום. פירוש אילו היית

יודע שקוראין אותך רע לפני המקום כלום היית נודר: אמרו לו אין נדרים. ובגמרא מפרש ליה: קונם שאינו נהנה לפלוגי ונעשה סופר. וארין לו לפי שהוא כותב ספרות העיר או שמשאיו וכו' וארין לכתב לכתבו לחופות וכו'. ואין חכמים בורים. בגמרא מפרש במאי פליגי: ועוד אמר ר' אליעזר קולא אחרת: **מאי אין נדרים.** אמר אביי אין נדרים נתרם יפה. כלומר שכל מיקיים הנדר וממתה נזשת אומר שלדעתו כן לא נדר:

הנדרים ואם יפתחו לו כבוד המקום כשדור פעם אחת לא ינא לחכם להמיר לו אלא יפתח זה הפתח לעצמו והוא אינו יודע דהוא אינו מוחל אצל אמרים מוחלין לו:

(א) פ"י ה"רין עד סוף המשנה נפ"י, ט מיר ל: (א) ר"ש מנחות, ד מפרש לה הס"ד והה"ד דבר שצ"ל כו', ט"ו (ט) ויקרא י"ט, (י) פ"ט ה"א, (י) י"ל לר"ג.

הגהות הב"ח

(א) במשנה ומודים חכמים: (ב) שם שאינו הנה כ"ל וכן לקמן: (ג) שם את בנו בקרוב ואמר אילו הייתי: (ד) ש"י ד"ה ר' אליעזר וכו' שאומרים לו אילו היית יודע שיאמרו על אצין: (ה) ד"ה וחכמים וכו' לו דעת לומר שיתחרט וכו' הס"ד וחכ"מ מ"ה אמר ש"י ד"ה ע"כ וכו' אי"ב שיכולים לפתוח וכו' בגמרא מפרש לה הס"ד: (י) ד"ה פותחין וכו' בשעת נדרו עדיין ועתידין לצוא: (י) ד"ה מאי וכו' דקאמר ליה ר' זדוק לר' אליעזר הס"ד:

פירוש הרא"ש

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אצלו ואמו. פירוש אצלו היית יודע שאמרו העולם לאצין ולאמן ראו גדולין שגדלתם כנה כנכס קל בנדרים ומנאלת מולד כבודם כלום היית נודר: וחכמים אוסרים. דחיישינן שמא משקר כי הוא צ"ל לומר שלא היה מניח בשביל כבודו ומנאלת שחכם מתיר נדר או לא שחטת ומיירי עשני מתחרט מעיקרא דק"ל פותחין מתחלה ואין רץ לצוא לו פתח כשהוא מתחרט מעיקרא: יפתחו לו בכבוד המקום. כל כבודו המוקדש לו אילו היית יודע שאתה עובר על לא תשנה את אחיך בלצדק כלום היית נודר משום דמנאה אחת כי הני דמני תנא לא חמירא להו לאינשי כולי האי ואי אפילו אדעתא דהכי היה נודר לא ישקר לומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר והיינו נמי דתנן [לקמן ס.] פותחין בשבתות: **ירושלמי (י) הכל מודים כבוד רבו שאינו מעמיד דתינן [אבות פ"ד מ"ג] ומורא רבך כמורא שמים הלכך אין פותחין בו: גב' מאי אין נדרים אמר אציו אם כן אין נדרים ניסרין יפה.** שאפילו אם מתחילה לא היה נמנע מפני כבוד המקום לא יעזי פניו כן לפני חכם וישקר ויאמר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר נמלא שאין נדרים מותרין יפה ומשום הכי מודה רבי אליעזר לרבנן שאין פותחין לו כבוד המקום. ומייהו כבוד אצלו ואמו פליגי דרבנן אכרי דקבירא להו לא שנה כבוד המקום ולא שנה כבוד אצלו ואמו אין אדם מעזי הלכך אין פותחין: **ורבא**

יודע שקוראין אותך רע לפני המקום כלום היית נודר: אמרו לו אין נדרים. ובגמרא מפרש ליה: קונם שאינו נהנה לפלוגי ונעשה סופר. וארין לו לפי שהוא כותב ספרות העיר או שמשאיו וכו' וארין לכתב לכתבו לחופות וכו'. ואין חכמים בורים. בגמרא מפרש במאי פליגי: ועוד אמר ר' אליעזר קולא אחרת: **מאי אין נדרים.** אמר אביי אין נדרים נתרם יפה. כלומר שכל מיקיים הנדר וממתה נזשת אומר שלדעתו כן לא נדר: